

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av takspån samt taktrobrädor i Grevbäcks kyrka, Hjo kommun, Västergötland

Linderson, Hans

2012

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2012). *Dendrokronologisk analys av takspån samt taktrobrädor i Grevbäcks kyrka, Hjo kommun, Västergötland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2012:56). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

15 November 2012

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2012:56

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV TAKSPÅN SAMT TAKTROBRÄDOR I
GREVBÄCK KYRKA, HJO KOMMUN, VÄSTERGÖTLAND****Uppdragsgivare:** Göteborgs universitet, Box 1023, 831 29 ÖSTERSUND Id. 3016BALMGU
(kontaktperson Gunnar Almevik)**Område:** Västergötland, Hjo **Prov nr:** 16665-16670 **Antal prov:** 6**Dendrokronologiskt objekt:** lösfynd av trobrädor och spån från ”gamla taket” och långhuset**Resultat:**

Dendro nr:	Prov Nr : se prov-beskrivning nedan	Trädslag	Antal år (antal radier om annat än 1)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter)	Trädets beräknade egenålder och proveniens (först nämnd högst korrelation)
16665	Trobräda**	Ek	98;2	Ej sp	1450	E 1460	150 Västergötland
16666	Takspån	Ek	119;2	Ej sp	1483	E 1493	220 Västergötland
16667	Takspån	Ek	135	Ej sp	1487	E 1497	220 Västergötland
16668	Trobräda	Tall	112	Sp c50, ej W	1475+20(±1)	1505 ± 10	150 Mel.Vättens landområde
16669	Trobräda	Tall	102	Sp 35, ej W	1492	1512 ± 15	170 Mel.Vättens landområde
16670	Trobräda	Tall	78;2	Sp 34, ej W	Ej daterad*	Se nedan	140

Antal årsringar i splinten för det undersökta virket beräknas till 17 ± 7 på ek och 55 ± 15 på tall.Trädens egenålder beräknas med vanligtvis tre osäkerhetsfaktorer (årsrings-)avstånd till bark/vankant från yttersta årsring i provet (här antas att endast ett fåtal årsringar i kärnveden är borttagen), avstånd till märg från innersta årsring samt avstånd varifrån virket är uttaget till markyta/rot. Bedömd och i en viss mån vågad, felmarginal är ± 30 år om inget annat anges, större felmarginal anges inom parentes.

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra.

*Prov 16670 får två snarlika dateringsförslag med låg dendrokronologisk säkerhet, yttersta årsring i provet får 1482 respektive 1504, vilket skulle ge en fällningstid 1488-1518 eller 1510-1550.

Kommentarer till resultatet

Taktro-brädorna, prov 16668-16670 av tallvirke, **dateras till 1497-1515**, om man sammanväger de två daterade proverna. Prov 16665, vars funktion inte är helt klarlagd, motsäger inte ovanstående datering. Det daterade furuvirket är sannolikt från ett gemensamt begränsat område (prov 16670 dateras inte främst eftersom provet är av dålig kvalitet, sannolikt tillhör den samma population som prov 16668 och 16669). Trädens egenålder är relativt lika cirka 150 år, vilket även inkluderar ek-provet 16665. Detta är ett indicium för att virket kan ha stått i samma bestånd och att även ekprovet är en trobräda. Om man sammanväger dessa tre daterade prover för att bedöma proveniensens så måste den vara väster om Vättern (mellersta), möjligen helt lokalt i relation till kyrkan. I jämförelse med andra spån och tro-virke är detta virke mindre moget. Trädens ålder är yngre, växthastigheten högre som om skogen inte var helt sluten. Virket förefaller ha vankant men dess yttre del är verktygshanterad så att årsringarna löper ut i denna yta.

Takspånen, prov 16666-16667 är av ek, lösfynd funna vid norra respektive södra delen av som beskrivs som "överbyggt takfall" i kyrkan. De dateras (sammanvägt) till efter 1497. Strikt sett skall dateringarna ses som terminus post quem resultat. Men om man antar att dessa lösfynd tillsammans med trobrädorna är samtida så bör de vara avverkade 1497-1515. Ekvirket har dålig passning till varandra, vilket indikerar att de är tagna från olika bestånd. Det är dock möjligt att det handlar om någon eller några störningar som gör att "korsdateringen" mellan proverna blir så dålig och att de ändå har vuxit i samma område.

Dendro nr:	Provbeskrivning: Enligt Börje Samuelssons anteckningar, Karl-Magnus Melins terminologi (muntligen) och min labbdokumentation. (Tg) Tangentiellt, (Rad) Radiellt, (sTg) semi Tangentiellt (mellan Tg/Rad)	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Trädets tillväxt tät(t), måttlig(m), gles(g) samt diameter (cm)
16665	Taktrobräda** kapat avslut , lösfynd (lös), Ek (Rad)	E 1460	m-g, 60
16666	Takspån rundatavslut (T.rund) dock otydligt pga eroderad, lös, syd, Ek(Rad)	E 1493	t, 40
16667	T.rund, lös, överbyggt takfall, norr, Ek (Rad)	E 1497	t, 40
16668	Taktrobräda, lös, "gamla taket" norr (sTg), tall	1505 ± 10	m-t, 40
16669	Taktrobräda, lös, "gamla taket" norr (sTg), tall	1512 ± 15	m-t, 55
16670	Taktrobräda, lös, "gamla taket" norr (sTg), tall	-	m-g, 30

**Enligt fältnotering råder det osäkerhet vilken typ av virke det är, spån eller tro. Jag tycker det liknar en trobräda men det ligger utanför mitt expertområde.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891